

JAN PAWEŁ TARNO, ADAM SZOT, PIOTR POKORNY (RED.)
SPECYFIKA POSTĘPOWAŃ ADMINISTRACYJNYCH W SPRAWACH Z ZAKRESU
SZKOLNICTWA WYŻSZEGO I NAUKI
WYDAWNICTWO IRSW, LUBLIN 2016, SS. 347

Recenzowane dzieło stanowi próbę usystematyzowania zagadnień związanych ze stosowaniem przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego w szkolnictwie wyższym, próbę – należy od razu podkreślić – bardzo udaną. Idea redaktorów sprowadzała się do zarysowania tych kwestii, w których przepisy k.p.a. będą stosowane wprost, odpowiednio lub – wcale, z uwagi na odmienności proceduralne i specyfikę danych postępowań. Dostrzegając szerokie spektrum zagadnień teoretyczno-prawnych związanych ze stosowaniem procedury administracyjnej na różnych polach związanych m.in. ze sprawami awansowymi czy studenckimi, redaktorzy zakreślili obszary badawcze w kontekście spraw, które z perspektywy praktycznej wymagają najpilniejszych rozstrzygnięć prawodawcy lub dyskusji naukowej. Recenzowane dzieło, o objętości prawie 400 stron, zostało podzielone na trzy części poświęcone odpowiednio sprawom systemowym, nauczycielom akademickim i awansom naukowym oraz sprawom studenckim i doktoranckim, co w sposób holistyczny odzwierciedla problemy związane z głównymi nurtami zainteresowania w sprawach szkolnictwa wyższego. W recenzowanej monografii znalazły się teksty 30 autorów, w tym naukowców, praktyków, studentów i doktorantów, uczestników krajowej konferencji naukowej *Stosowanie kodeksu postępowania administracyjnego w szkolnictwie wyższym*, której niniejsza monografia jest pokłosiem.

Recenzowane dzieło stanowi opracowanie niezwykle bogate, stąd celem recenzenta zdaje się być przede wszystkim uwypuklenie, wśród rozmaitych wątków, tych zagadnień, które dotąd nie były poruszane z taką intensywnością (lub wcale) w krajowej literaturze przedmiotu i stanowią *novum* w nauce prawa.

W części pierwszej na uwagę zasługuje opracowanie Przemysława Szustakiewicza, związane z próbą delimitacji informacji podlegających

udostępnianiu jako informacja publiczna oraz „pozostałych” informacji, niepowiązanych ze sferą publiczną, ujmowane z ciekawej perspektywy: kryteriów podmiotowych i przedmiotowych, z uwzględnieniem przepisów k.p.a. w postępowaniu o jej udostępnienie, a także w przypadku bezczynności organu.

Opracowanie Agnieszki Brzostek i Piotra Lewkowskiego, *Postępowanie w zakresie odwołania rektora na podstawie art. 38 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym*, cechuje dość rudymmentarny język obniżający ocenę całości opracowania, skądinąd jednak poświęconego bardzo ciekawemu zagadnieniu. Jako szczególnie interesujący w kontekście tytułu recenzowanej monografii należy traktować wątek odnoszący się do określenia prawnej formy działania ministra właściwego ds. nauki stosowanej przy odwołaniu rektora – a więc decyzji administracyjnej czy też – aktu nadzoru przyjmującego postać innego niż decyzja administracyjna władczego rozstrzygnięcia organu nadzoru.

Opracowanie Moniki Kwiecień-Miland stanowi prezentację niezwykle ciekawego zagadnienia o znaczącej doniosłości praktycznej, jakim jest *Decyzja zarządzająca wpis w rejestrze uczelni niepublicznych*. Opracowanie to jednak cechuje niskiej jakości warsztat językowy. Jako szczególnie ciekawy jawi się wątek dostępności zawartości rejestru wg przepisów rozporządzenia wykonawczego do ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym wobec ogólniejszej regulacji k.p.a. związanej z wglądem do akt sprawy (art. 73); szkoda, że autorka, sygnalizując je, nie zajmuje własnego stanowiska.

Dr hab. Marcin Kamiński w opracowaniu pt. *Głębokość weryfikacji sądo-woadministracyjnej w sprawach o przyznanie środków finansowych na realizację naukowych projektów badawczych lub badawczo-rozwojowych* prezentuje niezwykle ciekawe uwagi nt. kryteriów weryfikacji sądo-woadministracyjnej spraw związanych z finansowaniem projektów naukowych. Podobna tematyka, choć związana z etapem rozstrzygania merytorycznego zaprezentowana została w opracowaniu dr. hab. Roberta Suwaja, *Postępowanie administracyjne w sprawach przyznawania środków publicznych na realizację projektów naukowych przez Narodowe Centrum Nauki*. Zgodzić się należy ze wstępną oceną autora, że przyjęto rozwiązania normatywne, znacząco wpływające na zwiększenie gwarancji dokonywania obiektywnej oceny projektów naukowych. Autor nie szczędzi jednak refleksji o charakterze krytycznym *de lege lata*.

Część druga przedłożonego do recenzji dzieła oscyluje wokół zagadnień związanych ze sprawami pracowniczymi i awansami naukowymi. Otwierające ją opracowanie mgr Sylwii Łazuk, *Wybrane problemy stosowania kodeksu postępowania administracyjnego*

w procedurze awansu naukowego, napisano językiem dość prostym, docenić jednak należy próbę wskazania celu opracowania oraz sygnalizację różnych stanowisk doktryny i sądów administracyjnych w sprawach stanowiących przedmiot opracowania, w szczególności w zakresie stosowania art. 110 k.p.a. do postępowań o nadanie stopnia naukowego.

Rozdział autorstwa Piotra Pokornego (*Problematyka zakończenia przewodu doktorskiego bez nadania stopnia*) oscyluje wokół zagadnień związanych z formą, terminem i sposobem zakończenia przewodu doktorskiego w przypadku nieuzyskania przez doktoranta stopnia doktora, niezależnie od przyczyn, z jakich ten fakt nastąpił.

Dwa kolejne opracowania – ks. prof. Sławomira Fundowicza i dr. Jerzego Parchomiuka (*Wznowienie postępowania w sprawie nadania stopnia lub tytułu naukowego*) oraz Przemysława Kledzika (*Kilka uwag w zakresie przesłanek i trybu wznowienia postępowania oraz stwierdzenia nieważności postępowania w sprawie o nadanie stopnia naukowego doktora i doktora habilitowanego*) stanowią próbę kompleksowego ujęcia zagadnienia odpowiedniego stosowania procedury administracyjnej do postępowań o wznowienie i stwierdzenie nieważności postępowań w sprawie nadania tytułu lub stopnia naukowego. Opracowanie autorstwa S. Fundowicza i J. Parchomiuka rozpoczyna zdanie, które oddaje sedno obu tych tekstów: „Weryfikacja ostatecznych decyzji administracyjnych w tzw. trybach nadzwyczajnych postępowania administracyjnego stanowi wyraz dążenia do wyważenia dwóch wartości: bezpieczeństwa prawnego i stabilności obrotu prawnego, w których zakorzeniona jest zasada trwałości decyzji administracyjnych oraz zasady praworządności, z której płynie wymóg, aby w obrocie prawnym nie pozostawała żadna decyzja sprzeczna z przepisami prawa.” Ten wymóg właśnie determinuje sposób patrzenia współautorów omawianego opracowania na problematykę wznowienia postępowania w sprawie nadania tytułu lub stopnia. Zasadniczy problem stanowi jednak znacząca odmienność tego postępowania, rodząca znaczne problemy natury teoretycznej, jak i praktycznej, w tym także w zakresie rozdzielenia trybu wznowieniowego od trybu stwierdzenia nieważności w przypadku plagiatu. Za szczególną zaletę opracowania należy uznać wyważoną stanowczość sądów, podpartą dojrzałą argumentacją i racjonalnymi argumentami autorów.

Drugie z kolei wyciągnięte przed nawias opracowanie, autorstwa P. Kledzika, stanowi kontynuację tegoż wątku, ze szczególnym uwzględnieniem problematyki stwierdzenia nieważności. Za cenne uznaję zwłaszcza wyjście od reguł języka naturalnego i traktowanie wykładni klaryfikacyjnej jako podstawowej dla analizowanego tekstu prawnego. Jako

szczególnie interesujące jawią się uwagi dotyczące tzw. etyki cytatu, zwłaszcza w kontekście braku znamion naruszenia praw autorskich.

Zbieżne zagadnienia stanowią przedmiot rozdziału autorstwa Jacka Jaworskiego, poświęconego *Wznowieniu postępowania w sprawie nadania stopnia doktora*. Fakt, że zagadnienie to stało się przedmiotem aż trzech opracowań, pokazuje nie tylko znaczącą doniosłość praktyczną tych zagadnień, czego nie kwestionuję, ale przede wszystkim – znaczące wątpliwości co do zakresu stosowania procedury administracyjnej do tak skonstruowanego zakresu odniesienia. J. Jaworski wyszedł z pozycji teoretycznoprawnej szukając przede wszystkim uzasadnień dla takiego czy innego zakresu odpowiedniości stosowania przepisów k.p.a. do postępowań w trybie nadzwyczajnym i z zaproponowanym przez niego stanowiskiem należy się zgodzić. Przechodząc do ponownie chronologicznej analizy omawianych w części II zagadnień podkreślić należy, że w podobnie krytycznym tonie co do możliwości zastosowania procedury administracyjnej do spraw związanych z odwołaniem od uchwały rady wydziału w sprawie odmowy nadania stopnia naukowego utrzymany jest artykuł mgr. Dariusza P. Kały (*Odwołanie od uchwały rady wydziału w sprawie odmowy nadania habilitacji – wybrane problemy praktyczne*).

Kolejną kwestię procesową prezentuje Magdalena Sieniuc w opracowaniu *Sprzeciw Centralnej Komisji do Spraw Stopni i Tytułów od decyzji w sprawie nabycia uprawnień równoważnych uprawnieniom wynikającym z posiadania stopnia doktora habilitowanego*. Odnosi się ona do nowej regulacji wprowadzonej do ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym, celem której jest otwarcie polskich uczelni na wybitnych badaczy, w tym zwłaszcza badaczy zagranicznych, polegające na wprowadzeniu możliwości stwierdzenia posiadania przez nich pełni uprawnień naukowych i dydaktycznych przysługujących w Polsce doktorom habilitowanym. Autorka koncentruje się na charakterze prawnym sprzeciwu jako decyzji administracyjnej z odwagą prezentując własny, wyważony pogląd w tej sprawie i odnosząc się do konstrukcji sprzeciwu jako środka zaskarżenia lub uprawnienia nadzorczego.

W opracowaniu mgr. Pawła Sobotko, *Wybrane problemy stosowania w przewodach doktorskich przepisów przejściowych do nowelizacji z dnia 18 marca 2011 r. ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym*, podkreślić należy przede wszystkim znakomity warsztat badawczy – precyzyjne wskazanie celów opracowania. Jako ciekawy jawi się wątek praktycznej prezentacji regulaminów jednostek. Za drugi interesujący wątek w tym opracowaniu należy uznać zagadnienie zamknięcia przewodu i jego re-otwarcia.

Szymon Niewada w tekście *Zasada prawdy obiektywnej w postępowaniu dyscyplinarnym nauczycieli akademickich i studentów* odnosi się do analo-

gicznego jak powyższe zagadnienia – tj. odpowiedności stosowania innych przepisów procesowych, w tym wypadku – Kodeksu postępowania karnego oraz – ewentualnego – korzystania w takim postępowaniu z zasad ogólnych prawa karnego materialnego. Zgodzić się należy ze stwierdzeniem, że karnoprosocowa zasada dążenia do prawdy materialnej jest dyrektywą generalną ogromnej rangi i o niebagatelnym znaczeniu praktycznym, wprowadzoną do porządku prawnego w celu wspierania poszanowania gwarancji praw jednostki i powinna mieć zastosowanie także do postępowań dyscyplinarnych nauczycieli akademickich, studentów i doktorantów jako jedna z kluczowych dyrektyw działania.

Część trzecia recenzowanej monografii obejmuje sprawy studenckie i doktoranckie. Jest to, o czym należy wspomnieć, najobszerniejsza treściowo część dzieła, zawierająca aż dwanaście opracowań. Świadczy to, jak sądzę, o szczególnej doniosłości analizowanych zagadnień dla praktyki stosowania prawa. Tę część dzieła rozpoczyna opracowanie Adama Szota, *Charakter stosunku prawnego łączącego studenta i uczelnię*. Autor trafnie konkluduje dotychczasowy dorobek nauki prawa w zakresie pojęcia stosunku prawnego i przenosi kanoniczne ustalenia doktryny na obszar swych własnych zainteresowań badawczych. Opisuje on stosunek łączący studenta z uczelnią z perspektywy jego dualistycznej natury, zarówno administracyjno- jak i cywilnoprawnej (oraz karnoprawnej), formułując w przedmiotowym zakresie niezwykle ciekawe refleksje o wtórności pozostałych więzi wobec relacji o charakterze administracyjnoprawnym. Opracowanie Michała Bałdowskiego, pt. *Charakter postępowania i rozstrzygnięć Komisji Egzaminów Dyplomowych w świetle orzecznictwa sądów administracyjnych*, zawiera refleksje o ściśle zdeterminowanych implikacjach praktycznych. Sedno opracowania z perspektywy przedmiotu recenzowanego dzieła stanowią punkty poświęcone wynikom analiz empirycznych.

Kolejne opracowanie, autorstwa Pawła Sadowskiego, poświęcone zostało *Zmianie wyniku egzaminu maturalnego jako przesłance wznowienia postępowania rekrutacyjnego na tle orzecznictwa*. W opracowaniu tym podkreślenia wymaga drobiazgowa analiza wszystkich przesłanek, które mogą stanowić podstawę wzruszenia rozstrzygnięcia komisji rekrutacyjnej wraz ze wskazaniem ich skutków, w tym zwłaszcza w kontekście nabycia przez tę decyzję waloru ostateczności.

Opracowanie Anny Budnik (*Stosowanie Kodeksu postępowania administracyjnego w postępowaniu dyscyplinarnym studentów i doktorantów*) tematycznie zbliżone jest do opracowania Sz. Niewiady ulokowanego w części II recenzowanego dzieła, z tym że dotyczy wyłącznie studentów i doktorantów, nie odnosi się zaś do spraw pracowniczych. Jego ogólne założe-

nia zasadzają się na potrzebie właściwego osadzenia odpowiedzialności dyscyplinarnej studentów i doktorantów w kontekście postępowania karnego i administracyjnego. Precyzyjne nakreślenie obszaru badań oraz stosowana terminologia i ciąg logiczny wywodu pozwalają niezwykle wysoko ocenić recenzowane opracowanie zarówno merytorycznie, jak i pod względem formy.

Z zagadnieniem, które pojawiło się w co najmniej kilku opracowaniach na tle indywidualnego przedmiotu analizy w sposób kompleksowy rozprawia się Zbigniew R. Kmiecik próbując wskazać jednoznacznie *Charakter prawny rozstrzygnięć organów szkół wyższych podejmowanych w sprawach studenckich*, czyli zasady k.p.a. do aktów zakładowych. Wprowadza on kryteria rozgraniczające poszczególne kategorie aktów wewnętrznych i zewnętrznych, dokonując dalszego różnicowania pozwalającego na uznanie, które z aktów wydawanych przez organy uczelni mają cechę oddziaływania na zewnątrz struktury administracji, cechę aktu indywidualnego oddziałującego na prawa i obowiązki adresata, a tym samym – aktu zaskarżalnego, oraz tzw. decyzji zakładowych. Za szczególnie cenne należy uznać refleksje dotyczące zaskarżania rozstrzygnięć zapadających w przypadku nowelizacji lub uchylecia przepisów dotychczas obowiązujących bez przepisów przejściowych. Uwagi te mogą mieć zastosowanie dla szerszego katalogu spraw, wprowadzając do recenzowanego dzieła walor uniwersalności, podkreślić bowiem należy, że dokonywanie przez prawodawcę zmian w systemie prawa z pominięciem przepisów przejściowych (lub wprowadzeniem ich w wyjątkowo ograniczonym, by nie rzec wręcz szczątkowym) zakresie stanowi jedną z podstawowych wad procesu prawodawczego w Polsce. Za zaletę uznać także należy jednoznaczne rozstrzygnięcie przez autora, które z rozstrzygnięć wydawanych przez organy szkoły wyższej uznaje za akty administracyjne zewnętrzne, a które za akty zakładowe.

Przegląd zagadnień związanych ze wszczęciem postępowania administracyjnego w sprawach studenckich i doktoranckich prezentują Paweł Dańczak i Joanna Wyporska-Frankiewicz podnosząc, że w dacie wszczęcia postępowania zostaje nawiązana swego rodzaju więź – stosunek procesowy – pomiędzy jego podmiotami, a w ramach tego stosunku organ administracji zyskuje możliwość orzekania, na podstawie przepisów obowiązującego prawa, o uprawnieniach bądź obowiązkach stron toczącego się postępowania. Wskazali oni konsekwencje różnych zakresów odpowiedzialności stosowania przepisów k.p.a. do poszczególnych kategorii spraw z zakresu pomocy materialnej czy w ogóle, szerzej mówiąc, problematyki stypendialnej, oraz do postępowań kontrolnych związanych

z weryfikacją uzyskanego tytułu zawodowego. Za szczególnie problematyczne autorzy uznają sytuacje, w których przepisy milczą co do sposobu wszczęcia przedmiotowego postępowania (z urzędu/na wniosek), a także formy oraz sposobu składania inicjującego je podania. Szczególne implikacje praktyczne wywołują zagadnienia poruszone w pkt 5 recenzowanego opracowania, związane ze skutecznością doręczenia zawiadomienia o wszczęciu postępowania; zgodzić się wypada ze sformułowanymi przez autorów postulatami wprowadzenia na szerszą skalę środków komunikacji elektronicznej, choć w sposób oczywisty należy tu wyważyć pomiędzy szybkością doręczenia a jego skutecznością w aspekcie pewności dotarcia wiadomości do adresata.

Małgorzata Ganczar z kolei pochyliła się nad wątkiem właściwego uzasadnienia decyzji stypendialnej, wskazując w tym kontekście, że wszystkie gwarancje, które przysługują adresatowi decyzji administracyjnej na podstawie przepisów k.p.a. winny mieć zastosowanie także do adresata decyzji podjętych przez organy uczelni w indywidualnych sprawach studenckich, chyba że szczególne cechy sprawy wprost to uniemożliwiają. Autorka ze swadą dokonuje przeglądu możliwych potknięć i błędów w postępowaniu dowodowym, które może zweryfikować organ II stopnia przy właściwym i prawidłowym uzasadnieniu i na odwrót – zaniechań uzasadnienia, które także mogą stanowić podstawę wzruszenia decyzji w postępowaniu odwoławczym. Podobny wątek porusza Aleksander Jakubowski w opracowaniu pt. *Uzasadnienie decyzji w postępowaniu rekrutacyjnym na studia doktoranckie*, zgłębiając refleksję, na ile uzasadnienie tej decyzji – w kontekście autonomii uczelni – musi odpowiadać wymogom k.p.a., w szczególności na tle wymogów praworządności i przekonywania skontrastowanej z opinią profesjonalistów wyrażoną w rozstrzygnięciu o nieprzyjęciu kandydata na studia. Szczególnie cenne są uwagi wskazane w pkt 3, zawierające skonkretyzowaną odpowiedź na pytanie o zawartość uzasadnienia decyzji kończącej negatywnie proces rekrutacji na studia doktoranckie.

Maciej P. Gapski, prezentując *Tok instancji w sprawach dotyczących stypendiów studenckich* wskazuje wielość negatywnych konsekwencji związanych zwłaszcza ze spłaszczonym tokiem instancji; jest to pierwsze opracowanie w którym zaprezentowano także wątek pomocy materialnej pochodzącej od organów jednostek samorządu terytorialnego, wraz z krytyczną analizą przyjętych przez prawodawcę rozwiązań.

Dr hab. Stanisław Nitecki, prof. UO, zaprezentował zagadnienia procesowe związane z zasadami przyznawania świadczeń socjalnych (z zastrzeżeniem, że nie obejmują one zagadnień związanych z pomocą dla

studentów studiów III stopnia), stawiając zasadniczą tezę, że pomoc jest prawem studenta, z którego może on skorzystać, jednakże nie jest do tego obowiązany. Istota tego świadczenia związana jest ze wsparciem studenta będącego w trudnej sytuacji materialnej, a zatem jego cel jest zbieżny z celami pomocy społecznej. Powyższe uwagi pozwalają na opowiedzenie się za stanowiskiem, że pomoc materialna przyznawana studentom uznana powinna być za element negatywnego ujęcia pomocy społecznej, ponieważ jej głównym celem jest umożliwienie studentom zdobywania wiedzy w warunkach odpowiadających godności człowieka, czemu służyc mają m.in. regulaminy pomocy materialnej dla studentów (które wszakże nie stanowią podstaw orzekania dla sądów administracyjnych, jako akty wewnętrzne, zakładowe). Autor w szczególny sposób akcentuje wątek aksjologiczny, związany z prawami studenta w kontekście prawa do uzyskania tej pomocy.

Kolejne opracowanie, autorstwa Pawła Sobotko, *Specyfika postępowania administracyjnego w sprawie przyznania środków finansowych na badania naukowe w ramach programu „Diamentowy Grant”*, odnosi się do programu ministra właściwego ds. nauki stanowiącego najwyższej umocowany w systemie prawa instrument polityki naukowej, którym dysponuje minister właściwy do spraw nauki. Autor dostrzega jednak odmienności pomiędzy trybem i warunkami przyznawania Diamentowych Grantów w regulacji ustawowej z zakresu Prawa o szkolnictwie wyższym i ustawy o zasadach finansowania nauki, podkreślając stopień komplikacji wewnętrznej odnośnych przepisów. Jako szczególnie interesujące jawi się zagadnienie zaskarżania rozstrzygnięć (a ściślej mówiąc: bezczynności) w zakresie odmowy przyznania tegoż Grantu i powołanie się na prawo reflexowe. Ten przykład pokazuje, jak dalece brak właściwej ingerencji prawodawcy w kwestie związane z proceduralnymi aspektami spraw studenckich komplikuje praktykę stosowania odnośnych przepisów.

Publikację kończy opracowanie Roberta Tabaszewskiego i mgr. Konrada Kozioła pt. *Szczególne przypadki utraty statusu doktoranta w świetle obowiązującego prawa*. Rozpoczyna je konstatacja faktu, że o ile przepisy wprowadzają wyraźnie moment rozpoczęcia studiów doktoranckich, o tyle nie precyzują momentu ich zakończenia. Autorzy analizują przypadki, w których należy uznać, że dana osoba utraciła status doktoranta, prezentując zarówno przesłanki formalne, materialne itp.

Podsumowując uznać należy, że recenzowane dzieło ma walor opracowania monograficznego, tj. wyczerpująco traktującego tytułowe zagadnienie. Redaktorom pogratulować należy wyboru tematyki – interesującej z perspektywy praktycznej i atrakcyjnej naukowo. Uogólnieniem, które

nasuwa się po zapoznaniu się z dziełem jest przede wszystkim konstatacja faktu, że zasadnicze problemy stojące przed podmiotami stosującymi prawo wiążą się po pierwsze z zakresem owego „odpowiedniego” stosowania k.p.a. do spraw związanych ze szkolnictwem wyższym, a po drugie – z charakterem prawnym rozstrzygnięć zapadających w różnego rodzaju postępowaniach przed organami uczelni i ewentualnym nadaniem im charakteru zewnętrznych aktów administracyjnych. Dzięki temu będą one podlegały zaskarżeniu i sądowej kontroli, co jest szalenie potrzebne z perspektywy zasady praworządności.

Za wielką zaletę dzieła uważam jego walor praktyczny, determinujący możliwość aplikacji proponowanych przez autorów rozwiązań do prawodawstwa i – zwłaszcza praktyki stosowania odnośnych norm przez organy administracji publicznej i uczelnie.

Przechodząc do omówienia wykorzystanej w opracowaniu literatury przedmiotu podkreślić należy jej bogactwo i różnorodność. Autorzy szeroko wykorzystali bazę źródłową, obficie cytując poglądy doktryny. Za szczególnie cenne uznać jednak należy szerokie wykorzystanie dorobku judykatury – liczba zacytowanych i omówionych orzeczeń sądów powszechnych i administracyjnych, biegłość w wykorzystaniu też wyroków TK. Każde to wysoko ocenić warsztat badawczy twórców recenzowanego dzieła. W recenzowanym opracowaniu dominuje metoda badawcza językowo-logiczna, bazująca na analizie tekstów prawnych. Autorzy posługiwali się w większości przypadków metodami wykładni wykraczającymi poza czysto gramatyczne rozumienie przepisów; za cenne uznać należy te opracowania, których autorzy pokusili się także o samą ocenę takiej czy innej metody wykładni.

Podsumowując, recenzowaną monografię uznać należy za dzieło cenne, stanowiące interesującą pozycję na rynku wydawniczym. Niniejsza publikacja, ze względu na wykazane w recenzji walory, stanowić może cenne źródło wiedzy dla teoretyków oraz praktyków stosujących przepisy Prawa o szkolnictwie wyższym.

rec. *Anna Haładyj**

* Dr hab., Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II.